

*Орест ГУК,
Оксана БОЙКО
(Дрогобич, Україна)*

ПАРТНЕРСТВО ЯК ОСНОВА ВЗАЄМОДІЇ ДОШКІЛЬНОГО ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ

Специфіка впровадження у практику особистісно орієнтованої моделі дошкільної освіти полягає у тому, що педагог має навчитися бачити в кожній дитині риси, притаманні саме їй. Сьогодні постулюються принципи ненасильництва, поваги до особистості, її права на власний унікальний шлях розвитку. Для вихователя це означає звернути увагу на цінність самої дитини. У всіх випадках педагогічних взаємин він повинен підтримувати доброзичливі стосунки з малюком, а також встановлювати їх з його законними представниками – батьками, родиною чи близькими людьми.

За доведеннями сучасних науковців, існують окремі проблемні моменти у реалізації взаємодії освітніх закладів і сім'ї. По-перше, це недостатня психологічна готовність батьків, які вважають особистою справою своє ставлення як до дитини, так і ставлення до дитячого садка. При цьому вони вимагають не лише якості освітніх послуг, але й підвищеної уваги саме до їхнього малюка. По-друге, недостатньою буває й готовність самих педагогів до співпраці, коли вихователі враховують лише домашні умови життя вихованців. Навіть за наявності професійних знань вони не виявляють бажання взаємодіяти з членами родини.

Попри це, в організації життєдіяльності дошкільника особливо важливими є його взаємини з дорослими, активна участь членів сім'ї у роботі дитячого садка, узгодження їхніх вимог та дій. Завдяки співпраці створюється повноцінне соціальне середовище розвитку дитини, яке треба

розуміти не лише як зовнішні, організаційні умови (єдиний режим життя, харчування, однакові правила поведінки вдома й у дитячому садку), а й як єдині норми та стиль спілкування (гуманне ставлення, повага, підтримка, схвалення, позитивна оцінка тощо) [2]. Взаємність у намірах і діях дорослих набуває добровільності і радості спілкування лише тоді, коли вони усвідомлюють, що мета, зміст і методи їхньої діяльності є необхідними для розвитку дитини, а досягнення гармонії складає суть її психічного, фізичного і морального здоров'я [3]. Адаже головне завдання взаємодії: забезпечити дошкільнику в сім'ї та садку оптимальні умови для повноцінного різнобічного зростання, сприяти задоволенню його потреб в емоційно-особистісному спілкуванні, розвитку творчих інтересів та здібностей. Від узгодженості стосунків між вихователями і батьками залежить успіх формування особистості дитини загалом.

У сучасних умовах основними принципами співпраці ЗДО з родинами вихованців мають бути: демократизація (спільна участь вихователів та батьків у освітньому процесі дошкільного закладу на демократичних засадах); гуманізація (спілкування та взаємодія на основі поваги, доброзичливості один до одного); послідовність (системність організації співпраці ЗДО з родинами); наступність (поступовість залучення батьків до взаємної діяльності); індивідуалізація (впровадження таких форм та методів роботи, які враховують особливості кожної родини) [2].

У педагогічній літературі виокремлюють три типи зв'язків між сім'єю та дошкільним закладом [1, с. 7–8]:

– компенсаторний (за формулою впливу ЗДО – сім'ї): мета таких зв'язків полягає в оптимізації впливу сім'ї на дитину шляхом підвищення педагогічної культури батьків, надання їм допомоги через батьківські збори, консультації, бесіди, школу молодих батьків, вечори запитань та відповідей;

– компенсаторний (за формулою впливу сім'я – ЗДО) передбачає участь батьків у освітньому процесі ЗДО, гуртковій роботі, обладнанні куточків, виставок творчості, допомогу, організацію самими батьками різних заходів, виготовлення атрибутів для ігор, презентацію ідей родинного виховання тощо;

– координаційний (за формулою впливу ЗДО і сім'я – партнери) завбачує використання специфічних можливостей сім'ї і ЗДО для кращого виховання дітей; форми взаємодії: обмін досвідом, творчі зустрічі, спільні толоки, круглі столи, свята, розваги, спільне дозвілля, змагання, святкування днів імениників, літературна вітальня та ін.

Уважаємо, що найбільш прийнятним сьогодні є координаційний тип взаємодії, що передбачає взаємодопомогу, співпрацю, узгодження зусиль. Такі відносини ґрунтуються на принципах педагогічної етики (взаємної поваги, довіри, доброзичливості, тактовності та відвертості, неупередженості у розв'язанні різних проблем та ін.) та педагогіці партнерства. Співпраця на засадах партнерства – це спілкування «на рівних», де нікому не належить привілей вказувати, контролювати, оцінювати, а забезпечується атмосфера взаєморозуміння та підтримки задля різнобічного розвитку дітей [4].

Для того, щоб педагоги та батьки взаємодіяли ефективно, дошкільний заклад має створити певні умови.

По-перше, ЗДО має бути відкритим для сім'ї як з точки зору інформативності, так і для участі її членів в освітньому процесі. Батьки повинні знати про наявність освітніх послуг, умови перебування дитини в групі, особливості програм їх виховання та ін.

По-друге, співробітники дитячого садка мають розуміти запити батьків, вивчати умови перебування дитини в сім'ї та її індивідуальні особливості, а також забезпечувати отримання такої інформації.

По-третє, дошкільним педагогам необхідно проводити спеціальну роботу, спрямовану на формування партнерських відносин з батьками, їхнє залучення до співпраці: встановити доброзичливі стосунки; налагодити зворотний зв'язок; розповсюджувати сучасні знання про розвиток дитини і методи виховання; використовувати сучасні та цікаві форми співпраці (батьківські збори, сімейні клуби, лекторії, консультації, тренінги, «педагогічні години», батьківські інтенсиви, освітні кафе, ділові ігри та ін.) [4].

Отож, освітній процес у ЗДО має бути відкритим для партнерства, якому притаманна особиста відповідальність усіх його учасників. Вихователеві слід виявляти професійну тактовність і високу етичну культуру у взаєминах з дітьми, колегами, батьками, встановлювати довірливі відносини співпраці та співтворчості. Така взаємодія можлива через гармонізацію взаємин, гуманізацію змісту та форм роботи з сім'єю, підвищення ефективності застосовуваних вихователем засобів впливу та форм роботи з членами родини .

ЛІТЕРАТУРА

1. Долинна О., Низковська О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери-однодумці? *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
2. Івах С., Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами: навч. посіб. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. 145 с.
3. Машовець М. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку : навч.-метод. посіб. Київ : НПУ ім. М. Драгоманова, 2000. 128 с.
4. Шаповалова О. Роль сім'ї у дошкільній освіті: теорія і практика : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Суми : РВВ СДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. 225 с.